

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krome, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tobi, ki si nas kmote ljubili

Kmečki stan, spročen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 16.

V Ptuj v nedeljo dne 31. maja 1914.

XV. letnik.

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani priloge; vsled tega obsega skupaj 12 strani.

Binkošti.

„Püncten das liebliche Fest der Freude . . .“

Res, praznik veselja so binkoštni dnevi. Kajti v njih je spomlad zmagala nad jekleno zimo in prihaja v svežem cvetju od plavega sinjega neba . . . Nekaj lepega je ta pomladanski čut! Celotno srce segreje, katera so v strogi zimi pozabila na vse lepote veselja in v pravem smislu besede pobožnega mišljenja . . . Tako kakor svoj čas aposteljem se nam godi: pokazala so se plamena nad glavo vsacega apostelja in odvezali so se jim jeziki . . . Spomlad, božanska spomlad jim je pokazala pot v širni svet, jim je odkrila nebeško voljo in jih zdrnila k zopetnemu navdušenemu delovanju za sveto svojo stvar!

Tako binkoštni prazniki pomenijo zmago duha nad vsemi težavami življenja, nad vso bojaznijo in žalostjo. Um in čustvo se dvigata na solčnatih krilih spomladi navzgor v nepoznane višini k nedoseženim cilji. In vsa božanska moč večne volje se dokumentira v tem binkoštnem veselju, ki ga je označil nemški pesnik z nežnimi besedami: „Püncten, das liebliche Fest der Freude . . .“

Ali ste že opazovali nedolžno deco pri sv. birmi? Kako dolgo se pripravljala na ta praznik, ki postavi konečni kamen prvi mladosti. In kako pobožno poklekne to nežno človeško bitje pred oltarjem naivne vere, da se mu um odveže, da razsveti božanstvo njegov duh . . . Tako pa je i z odraslim ljudstvom! Vsaka spomlad in vsaki binkoštni prazniki mu kažejo nova pota. Dvigaj se, — mu kličejo, — dvigaj se nad vsakdanjim močvirjem tužnega življenja, dvigaj se navzgor v plave višave solca, — dvigaj se, ti vboga človeška duša nad oblaki, nad sovraštvom in žalostjo, dvigaj se, kajti spomlad nam je prinesla Binkošti in ves svet je v cvetju!

Politični pregled.

Cesarjevo zdravje. Berolinska „Nationalzeitung“, eden najpomembnejših nemških listov piše o ozdravljenju našega vladarja tako-le: „Ozdravljenje cesarja in kralja Franca Jožefa I. je odpravilo vznemirjenje, ki ga je čutila vsa Evropa vsled bolezni vladarja Donavske monarhije. S habsburškimi narodi želi Nemčija v prvi vrsti zvestemu prijatelju in zavezniku srečo in se združi z njimi v nadi, da bode Franc Jožef nanovo v sveži moči in zdravju svojo visoko službo izvrševal.“

Albanski vihar.

V Albaniji so se vsili zopet jako nevarni dogodki. Essad-paša je bil aretiran in iz dežele izgnan. Ali vsled tega je nastala velika albanska vstaja, ki se je obračala proti novemu vladarju Viljemu. Albanske orožnike, ki se jih je proti vstašem poslalo, so ti vse vjeli. V Durazu nastala je panika. Knez je s svojo družino pobegnil na italijanski parnik „Misurta“. Pozneje se je zopet izkrcal. Zahteve vstašev pa je moral večinoma sprejeti. V njegovo varstvo so je 600 avstrijskih in laških mornarjev na suho poslalo. Ali položaj postaja še vedno bolj nevaren in ni izključeno, da ne bi nastale zopet kuže, ki bi bile usodopolne tudi za vso ostalo Evropo, zlasti pa za našo Avstrijo, ki je glede Albanije v prvi vrsti prizadeta. Mir je torej še vedno v nevarnosti!

IX. avstrijski vinarski kongres. Na prizadevanje odbora IX. vinorejskega kongresa se vrši v Gorici v dobi od 5. do 13. septembra 1914 razstava vinarskih in kletarskih strojev ter tozadevnega orodja; istočasno se priredi tudi razstava grozja in sekundarnih trtnih pridelkov. Generalno vodstvo je poverjeno posebnemu odseku, ki se ustanovi v ta namen. Razstava bo obsegala sledeče oddelke: Prvi oddelek: Vinarski stroji in vinarsko orodje. 1. Orodje in stroji za obdelovanje vinogradov. 2. Orodje za kopanje novih vinogradov. 3. Orodje za cepljenje in drugačno obdelovanje trt. 4. Orodje in stroji za uničevanje in zatiranje trtnih škodljivcev. 5. Priprave in sredstva za ohranitev kolov in drugega lesa pri trtnih nasadih. 6. Pomožna sredstva proti mrčesu in gobam, priprave proti zmrzovanju. 7. Umetna gnojila. 8. Orodje in stroji, ki se rabijo pri trgatvi. — Drugi oddelek: Kletarski stroji in kletarsko orodje. 1. Posode in priprave za vrenje in hranitev vina. 2. Orodje in stroji za obdelovanje vina. 3. Zakonito dopuščena sredstva za racionalno ravnanje z vinom. 4. Orodje in pomožna sredstva za ravnanje z buteljnim vinom. 5. Priprave in pomožna sredstva za izdelovanje penečih se vin. 6. Priprave za točenje vina. — Tretji oddelek: Grozdje za stiskanje in namizno grozdje. 1. Grozdje za stiskanje. 2. Namizno grozdje. 3. Embalaža za prevažanje namiznega grozja in za trgovino z njim. 4. Stroji in priprave za ohranitev namiznega grozja. — Četrty oddelek: Sekundarno izkoriščanje trte. 1. Stroji in orodje za izkoriščanje tropin. 2. Stroji in priprave za kuhanje žganja in za iskoriščanje vinskega alkohola in drozge. 3. Vzorci konjaka in drugega žganja, pripravljenega iz vina ali iz ostankev pri napravljanju vina (prodaja in pokuševanje teh pridelkov pa je prepovedano). 4. Koncen-

trirani in sterilizirani mošti. 5. Stroji in priprave za izdelovanje koncentriranih in steriliziranih moštov. 6. Drugi sekundarni trtni pridelki: vzorci vinskega kisa, vinskega sreža itd. — Peti oddelek: Znanstveni spisi. Učna literatura. Književnost. 1. Orodje in priprave za znanstvene preiskave. 2. Vzorci, načrti in risbe. 3. Spisi o vinoreji, o kletarstvu in o izkoriščanju sekundarnih trtnih pridelkov. 4. Pravila, opravilniki in bilance vinarskih zadrug in društev in organizacij za proizvajanje in prodajanje sekundarnih trtnih pridelkov. — Vzorci prošnje za pripustitev k udeležbi se dobijo pri pripravljalnem razstavnem odboru (Gorica, deželni dvorec). — Razstavljalci plačajo primerno pristojbino za prostor; pri tem so izvzeti le znanstveni zavodi. — Predmete, razstavljene in razdeljene v zgoraj navedene oddelke, presodi in obdari posebno jurija. — Sestava jurije in razdelitve daril se objavi pozneje. — Pripravljalni odbor sestavi seznam razstavljenih predmetov; v njem se navedejo imena le onih razstavljalcev, ki se pravčasno priglasijo. — Razstavljalci, ki želijo objaviti v seznamu svoje trgovske oglase, naj to naznanijo istočasno s prošnjo za pripustitev k udeležbi. — Pristojbine za oglase se objavijo v razstavnem opravilniku. — Razstavni odbor bo skušal doseči posebne olajšave za prevažanje predmetov, ki so namenjeni za razstavo.

Kako dobro živi avstrijsko ljudstvo. „Österreichischer Volkswirt“, zelo resen gospodarski list, konstatira, da vedno bolj pada udobnost življenja avstrijskega ljudstva. Konsum najvažnejših življenjskih potrebščin — moke, mesa in sladkorja — je v Avstriji silno nizek. Na Francoskem porabi vsak prebivalec 295 hl moke; pri nas le 167 hl na leto. Konsum mesa je najvišji na Angleškem in znaša 4759 kg za vsakega prebivalca na leto. Avstrija je v tem oziru na sedmem mestu evropskih držav in znaša pri nas letni konsum mesa za prebivalca le 1396 kg. Konsum sladkorja je tudi na Angleškem največji, 394 kg na osebo vsako leto. Avstrija je na devetem mestu in znaša letni konsum sladkorja za prebivalca 118 kg. — Če bomo imeli še dolgo tako previdne državnike kakor zadnja leta, bo moral pasti konsum še močnejše, ker bo ves denar pogotnil moloh.

Koliko železa dajo avstrijski rudniki. Vseh rudniških podjetij za železo je bilo v letu 1912 le 24 res odprtih in imela so 6223 delavcev. Skupno se je izkazalo 29.000.000 kvintalov železne grude. Za topenje železa obstoji sicer 26 podjetij, a stoji jih ravno polovico in 5921 delavcev. Natopilo se je v teh plavžih 17.000.000 kvintalov sirovega železa, ki je vredno kron 143.000.000. Za topenje rude se je porabilo pa 18.000.000 kvintalov koksa in 50.000.000 kvintalov premoga v skupni vrednosti 29.000.000 K.

Vse obolelosti
sopilnih organov

oslovski kašelj, navadni kašelj, prehlajenje, influenza in

Dobi se a K. 4. v vseh lekarnah.

pljučne bolezn

na duha zdravijo številni
zdravniki in profesorji vedno z

SIROLIN "ROCHE"

Velika večina surovega železa se izdeluje doma, le 1.000.000 kvintalov gre čez mejo. Največ surovega železa prodamo na Ogrsko in v Italijo, nekaj tudi v Nemčijo, v Švico in nekaj malega tudi v Severno Ameriko.

Obsojena špiunka. Iz Lipskega poročajo: Državno sodišče je obsodilo 26letno kontoaristko Rozo Langsteinovo zaradi poskušenega izdajstva vojaških tajnosti na dve leti in šest mesecev ječe. Langsteinova je rojena Čehinja.

Klerikalci kot volilni sleparji. V severno-francoskem mestu Lille so odkrili veliko volilno sleparijo klerikalcev. Iz Bruselja je prišlo mnogo menihov v Lille in so tam s ponarejenimi dokumenti volili reakcionarnega kandidata. Volilna sleparija pa je bila brezuspešna. Socijalista Delory in Chesquière sta bila izvoljena. Socijalisti so obtožili župana v Lille, ki je tudi že odstopil. Mesto je zelo razburjeno. Vrše se velikanske demonstracije.

Belokranjsko železnico, to je linijo Rudolfovo-Motlink-Bubajavci ob deželni meji, so dne 27. t. m. ob velikih slavnostih otvorili. V splošni popolni promet stopijo postaje Writschendorf, Uršna, Sela-Toplice, Semič, Černembl, Gradac na Kranjskem, Motlink in Kandija, nadalje postaja Rožna dolina. Pribiže za osebni promet ter promet s prtljago, postaji Dobravic in Rozalinic pa za osebni promet.

Zvezda s krížcem
MAGGI-LEVA kocka
MAGGI po 5 vin.
za hitro pripravo
gotove goveje juhe
je najboljša!

Kmet in meščan.

Spisal E. Barnert.*

V zadnjih letih postala sta si kmetstvo in mestno prebivalstvo tuja; nastalo je medsebojno nasprotje, ki ne temelji toliko na naravnih nasprotjih, marveč se pospešuje umetno od interesiranih strani. Meščana se je navadilo, da vidi v kmetu dobičkaželnega podraževalca. Na drugi strani pa se je zopet kmetu pravilo, da pelje mestno prebivalstvo izredno luksiozne življenje in da vsled tega nima pravice, tožiti o resnično visokih cenah življenskih sredstev, ker si dela za obleko, stanovanje, itd. popolnoma nepotrebne visoke izdatke. Ako se potem poskusi

* Posneto po članku časopisa „Die Landwacht“.

Šaljivi kotichek.

Na Pogačarjevem trgu v Ljubljani pri branjevi 27. aprila:

— Pomoranče so lepe; odkod jih pa dobivate?

„Iz Trsta.“

— Pa osem vinarjev velja ena? Pri tobačni tovarni sem pa davi dobil ravno tako pomarančo za šest vinarjev.

„Je že mogoče, saj je od tobačne tovarne tudi dosti bližje do Trsta, kakor od Pogačarjevega trga.“

Na morskem obrežju.

— Gospodična: Poglej, ljubček, kako lepo je morje, kako voljno se ziblje, kakor bi bilo olje . . .

Gospod: To se morajo sardine dobro imeti.

Mož: Ti . . . to je pa sumljivo . . . kaj pa pomenijo te škatlje . . .

dognati, od koga se prebivalstvu to mnenje vsiljuje, potem se kmala prepriča, da so na eni strani veliki zemljiški magnati, ki hujskajo kmetstvo prebivalstvo proti ljudem v mestih; na drugi strani pa so v mestih razni nezadovoljneži, nadalje časopisi veletrgovine, industrije in bančne sveta, ki izvršujejo isto lepo delo med tamošnjim prebivalstvom.

Češko in ogrsko veleposstvo ima samo-umevno svoje posebne interese in da svoje zahteve uresniči, potrebuje pomoči male kmetске posesti; pridobi si jih s tem, da se obenem zavzema za njene interese. Nasprotja so tu mnogokrat navidezno ali resnično prav velika. Složno nastopanje vseh kmetovalcev pa se je obneslo. Videlo se je, da se mora nastopati za vinogradništvo, čeprav se v gotovih pokrajinah z njim ne peča, nadalje za druge vrste kmetovalcev, za živinorejce, od katerih se mora vendar tudi kupovati. Ali kakor se morajo vse vrste industrije in kmetijstva zediniti za skupno stanovsko zastopanje, tako mora storiti ljudstvo tudi na zunaj!

V najbližnjem času se bode moralo zgoditi, da se bode delalo z natančnim statističnim materialom namesto z bojnimi klici. Čimbolj mirno in stvarno se bode med seboj predloge in želje pregledalo, tempreje se bode prišlo do pravičnih sklepov. Industrija mora kmetovalca, ta pa zopet meščana za svojega odjemalca ali kupca smatrati. S povišano zemeljsko kulturo in produkcijo zamore se doseči tudi zvišani dohodek pri polnem varstvu kmetijskih interesov. Gotovi nezadovoljneži obljubujejo vse, potem pa niti najmanjše ne izpolnijo. Da se potem splošno nezadovoljnost na druge zvrne, se mestnemu prebivalstvu popisuje kmeta za nevarnega škodljivca. Težki industriji, veletrgovina in bančni svet potegnejo zopet iz svojega dela preveliki dobiček, izkoristijo kmetskega in mestnega izdelovalca ravno tako, kakor konzumenta, da bi nadaljno nezadovoljnost od sebe zvalili; tako se psuje kmeta, izdelovalca življenskih sredstev kot dobičkalca podraževalca življenskih pogojev. Žal da se je brezvestnim hujskacem predobro posrečilo, doseči svoj cilj. To napako se mora iz sveta spraviti. Ljudstvo na deželi in v mestu ima najširše skupne interese. Ako gre kmetu dobro, potem ima meščan kaj za živeti. „Hat der Bauer Geld, so hat es die ganze Welt“; to je staro pravilo, ki velja i danes in v vsej bodočnosti. Mestno prebivalstvo ima torej dovolj vzroka, da nastopi za blagostanje malih kmetov. Na drugi strani pa je meščan na podlagi zanj ugodneje ležečih okoliščin poklican, doseči na vseh poljih tehnike in kulture v splošnem napredke, ki koristijo zopet kmetijskemu prebivalstvu. Torej ni kmetova škoda, ako se življenje meščana dviga; kajti v kulturno visoko stoječem narodu se mora potem tudi avtomatično življenski način kmetijstva dvigniti.

To prepričanje treba je nositi v najširše kroge našega prebivalstva. Mesto in dežela morata si roko podati. Skupno morata

Žena: Nove klobuke sem dobila na izbero . . . ker si rekel, naj bi enkrat kupila kak klobuk po tvojem okusu.

Mož: No, da . . . ta beli klobuk . . .

Žena: Poglej, rdeči klobuk sem izbrala, ker se ta meni dopade . . . če pa se onile beli klobuk tebi dopade . . . bom pa obdržala oba.

— Mamica, kupi mi za deset vinarjev bonbonov.

— Nimam denarja.“

— A? Potem se je pa papanu res dobro izplačalo, da te je vzel.

Policija ni prav nič vredna, prav nič . . .
„Kako to?“

— Jaz sem že sedem mesecev pod policijskim nadzorstvom, pa bi me bil ravnokar avtomobil skoro povozil.

— Veš, Olga, pa to me je tudi vprašal, če imaš pristne lase ali barvane.
„In kaj si mu rekla?“

nastopati proti sebičnemu hotenju velikega kapitalizma, naj nastopa potem kot težka industrija ali banka. Le složnost zamore boljše čase prinesiti, složnost med prebivalci v kmečki koči in cinžni kasarni velikega mesta.

Nihče ne more ponarejati Kathreinerjeve Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat varljivo slično posnema povsod znana zavojnina s sliko župnika Kneippa.

Zatorej se pri nakupu ne dajte premotiti in zavrnite vse posnemke!

Vse drugo kot Kathreiner, zlasti odprto, odtehtano blago, je, če še tako ceno, večinoma mnogo predrago plačano.

Dopisi.

Sv. Trojica v Slov. gor. Na odgovore v „Slov. gosp.“ in „Narod. listu“ povem sledeče: Prvi gospod, kateri pravi, da se smole hoče izogibat, bi bil dobro storil, da bi se te smole že preje izognil, nego se je že zasmolil. Gospod Klemenčič, Vi pa se mojega članka izogibate in pravega odgovora ne date. Vi se brigate za moje domače (privatne) stvari. Jaz se za Vašo soprogo nisem nikoli brigal in ravno tako malo se je vam treba za moje „iskrice“ brigati. Taka pisava ne kaže veliko „olikanost“ piseca. Kar pa Vi od „renegatov“ pišete, pa se vam bode samo zdelo, da mene to ne bode zadelo, ker morebit še sedaj velja kakor prej „materni jezik“ za narodno mišljenje. Ta članek „Narodnega lista“ je mogoče tudi gospod Maks Kovačič čital, sin matere, katera že 20 let pri Sv. Trojici živi in še sedaj slovenski ne zna. Gospod Maks pa je „Slovenec.“ Prosim da sodite o tem sami! Sicer pa vam še enkrat povem, da ste moj članek v „Štajercu“ prenapro čitali, ker sprevidim, da me niste razumeli. Feri Gollob.

Sv. Trojica v Slov. gor. V nedeljo je bila volitva sanitetnega distrikta zaradi novega zdravnika. Čujte, gospod načelnik in predstojnik

— O, jaz sem se dobro zmazala! Rekla sem, da nisem bila zraven, ko si svoje lase kupila . . .

— Ne vem, kaj naj to pomeni; ura je šela enajst, jaz sem pa tako lačen, da kar omedlevam.

„Najbrž gre tvoj želodec za eno uro prehitro.

— Otrok je kakor spomlad.

„Da, da! En čas se smeje, en čas je moker.

— Kako . . . dote ne mislite nič dati svoji hčeri.

„Ali — lepo vas prosim! Moja hči ne poje, ne igra na klavir, ne hodi na ples in vi hočete s tako ženo še doto?“

Gospod: Slišal sem, da je policija ujela tistega tatu, ki je iz moje spalnice odnesel zlato uro.

Policijski uradnik: Ujeli smo ga. Ali hočete ž njim govoriti. Ure nima več.